

Invitation to the first Nordic
**CONFERENCE ON
PASSIVE HOUSES**

2-3 April 2008
Trondheim, Norway

PASSIVHUS NORDEN 2008

Forenklet og kostnadseffektiv vannbåren varme skreddersydd til passivhus-leiligheter

Tor Helge Dokka, SINTEF Byggforsk,
Leif Amdahl, Norsk VVS forening

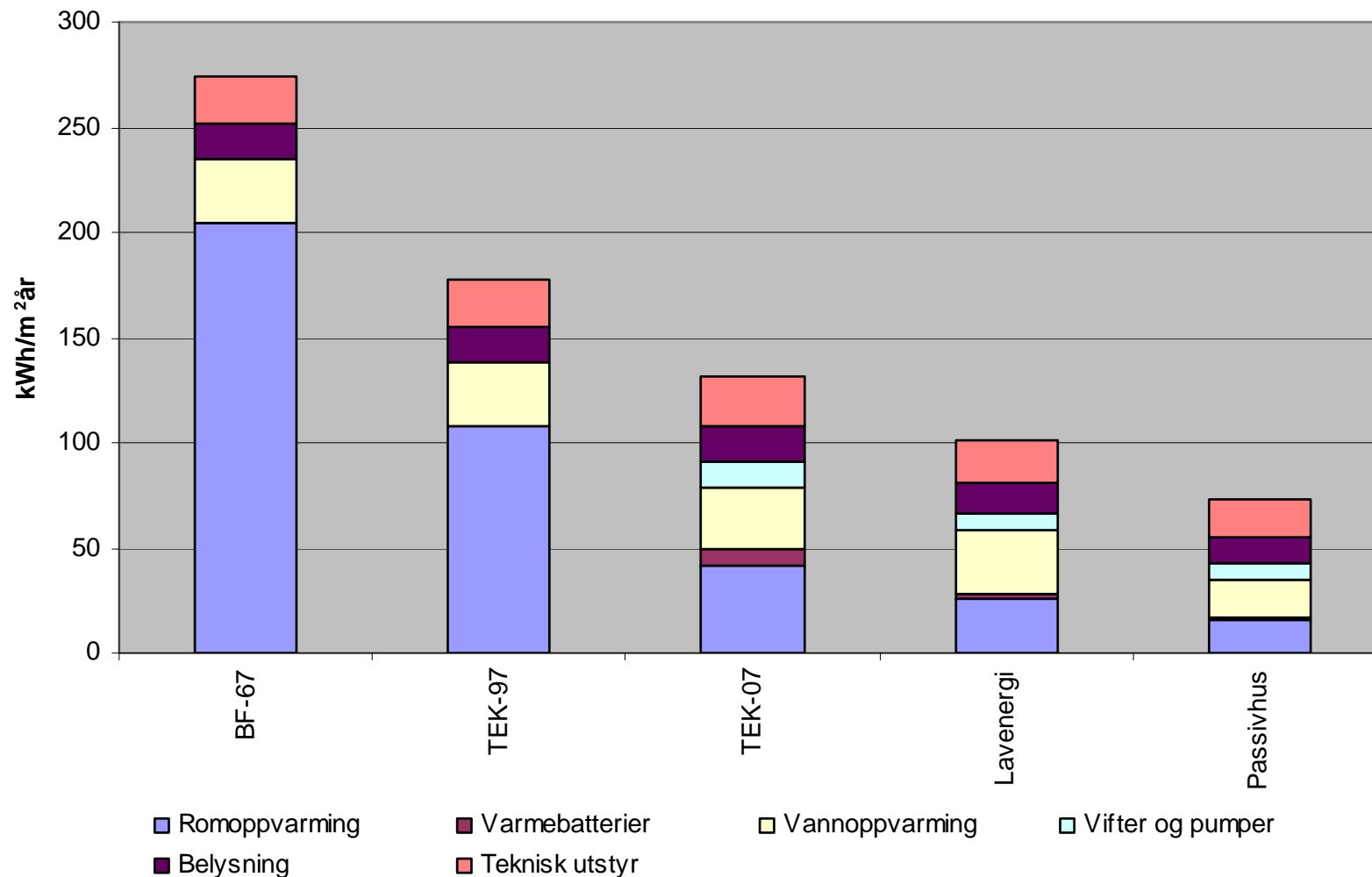
Innhold

- Problemstilling
- Forutsetning for forenkling av varmesystem
- Forenklet varmesystem
- Konklusjon

Utvikling av varmebehovet i boliger

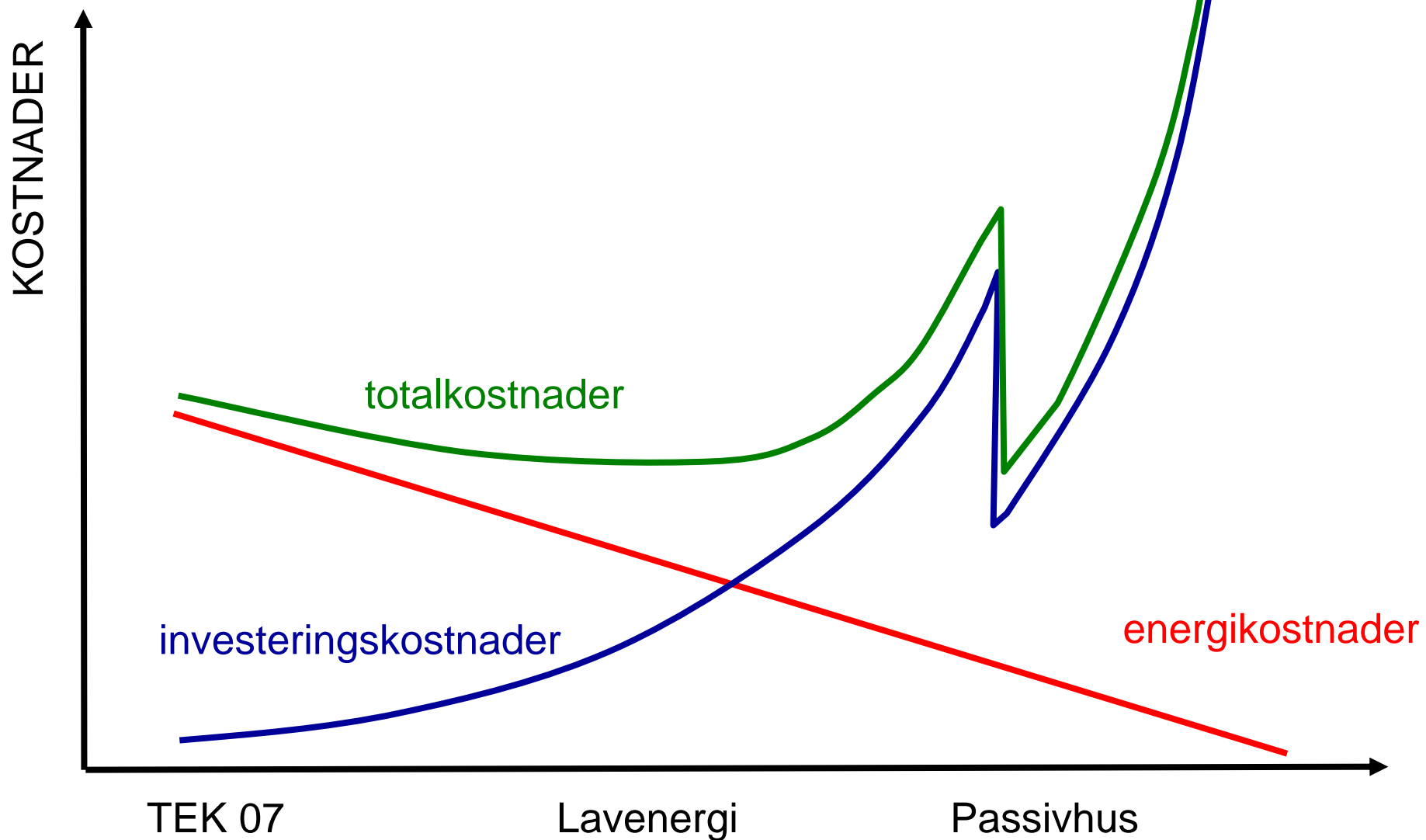
Årlig energibehov for boligblokk, avhengig av energistandard Oslo-klima

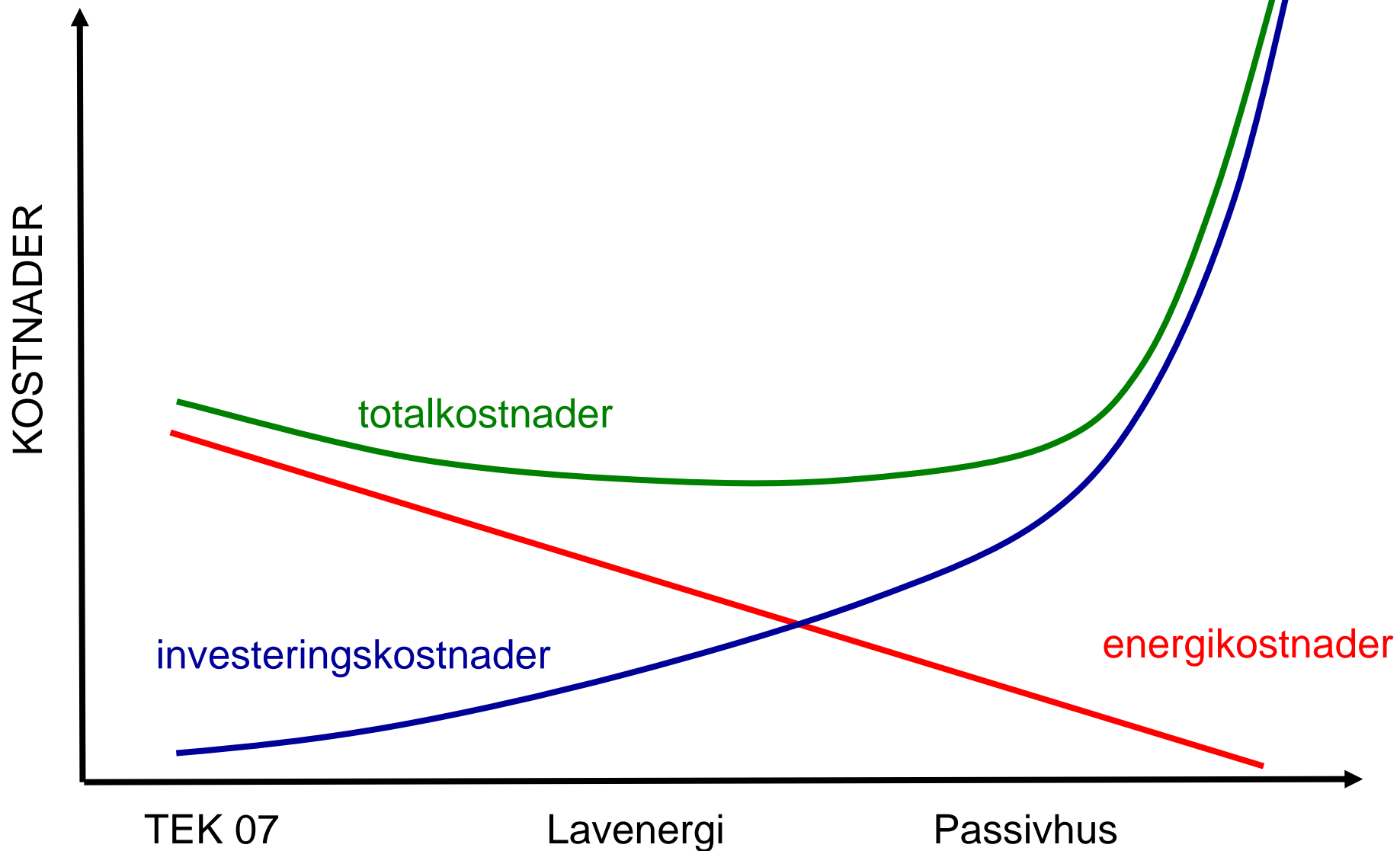
Hvorfor vannbåren varme i passivhus?

- Ønsker ikke oppvarming via ventilasjonslufta.
- Ønsker gulvvarme på bad (i hvert fall)
- Krav om fjernvarmetilkopling
- Ønske om fleksibilitet i valg av energikilde (sol, bio, varmepumpe, elektrisk etc.)
- Ønske om fornybar energikilde (sol, bio)

Oppnådd kostnadsbilde for Passivhaus

Ønsket kostnadsbilde for PH-Norge

Ikke bare bare å installere vannbåren varme i Passivhus

- Et Passivhus er termodynamisk tregt, noe som kan skape reguleringsmessige problemer med **gulvvarme** løst på tradisjonelt vis
- **Lavt effektbehov** -> små sirkulerte vannmengder
- **Lavt effektbehov** -> vanskelig å finne tilpassede komponenter/produkter
- Lite erfaring i hele bransjen

Forutsetning for forenkling av varmesystem

REDUSER EFFEKTBEHOVET !

- Benytt balansert ventilasjon med temperert innblåsning (ikke lavere enn 15-16 °C).
- Reduser varmetap via infiltrasjon
- Reduser transmisjon- og kuldebrotap.
- Benytt superisolerte vinduer, glassfelt og balkongdører.

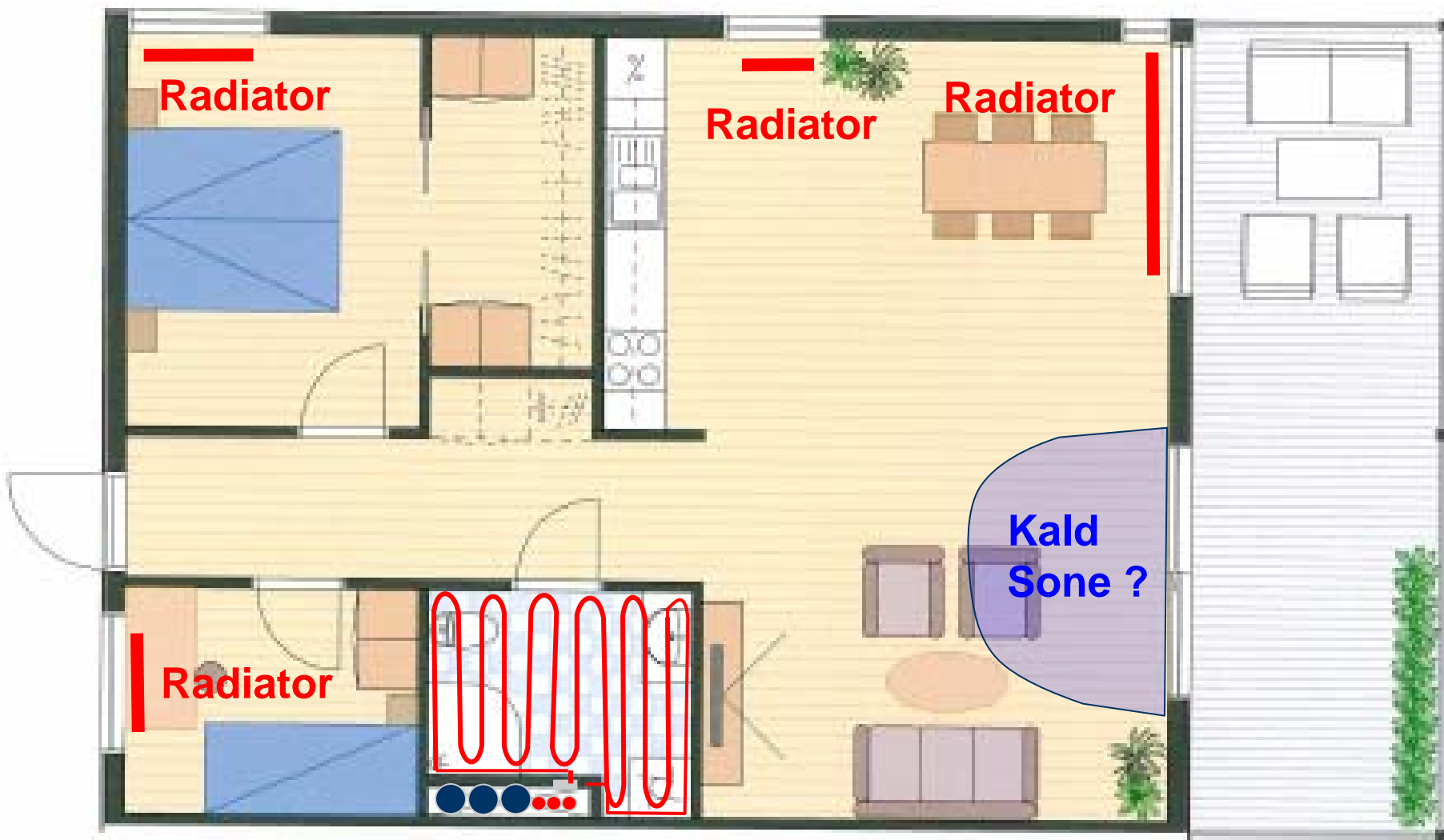

Forutsetning for forenkling av varmesystem

	Spesifikasjon	Krav
	Maksimal U-verdi yttervegg og yttertak	0.15 W/m ² K
	Maksimal U-verdi gulv	0.12 W/m ² K
	Maksimal U-verdi vinduer	0.90 W/m ² K
	Maksimal U-verdi glassrute (midtfelt)	0.60 W/m ² K
	Normert kuldebroverdi iht. NS3031	0.02 W/m ² K
	Maksimal lineær kuldebroverdi	0.05 W/mK
	Luftlekkasjer, maksimalt lekkasjetall ved 50 Pa.	0.60 oms/t
	Balansert ventilasjon, minimum innblåsningstemperatur	15 °C
	Oppvarmingsbehov, maksimalt effektbehov	15 W/m ²

Forenklet varmesystem

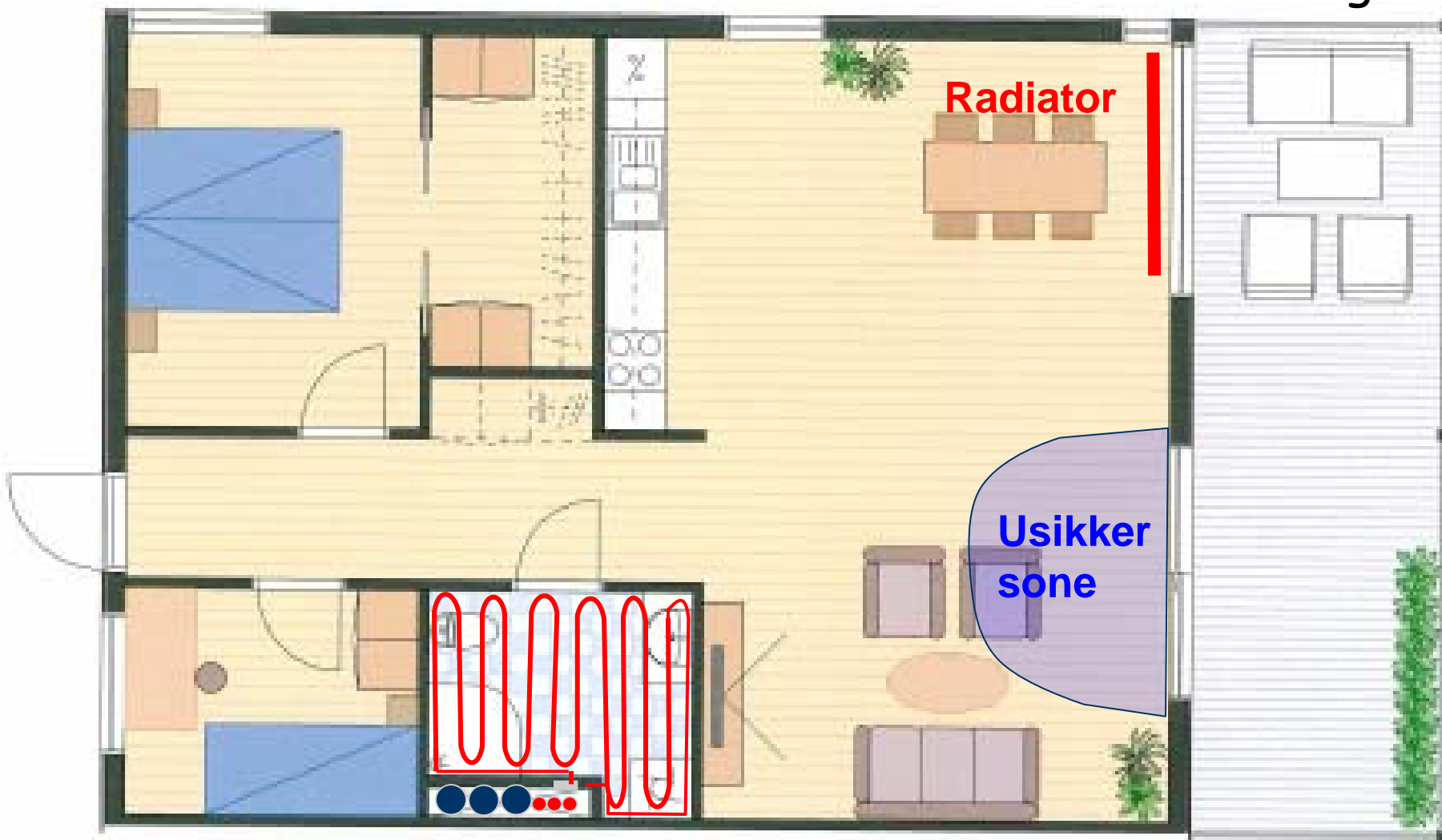
Teknisk forskrift 2007

Varmeelement plasseres der det er kaldest - under vindu

Forenklet varmesystem

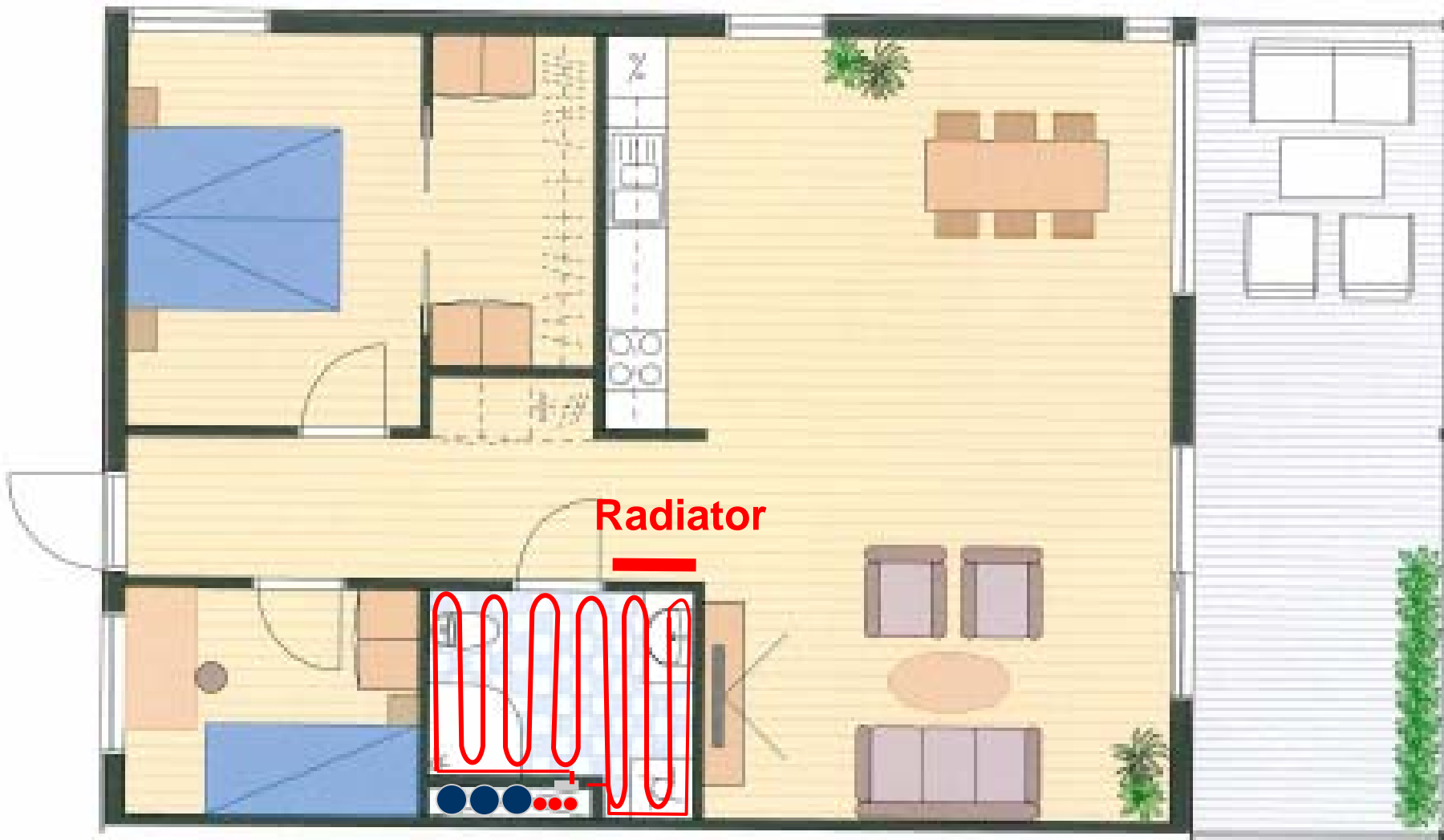
Lavenergi

Varmeelement plasseres ved det kaldeste hjørnet

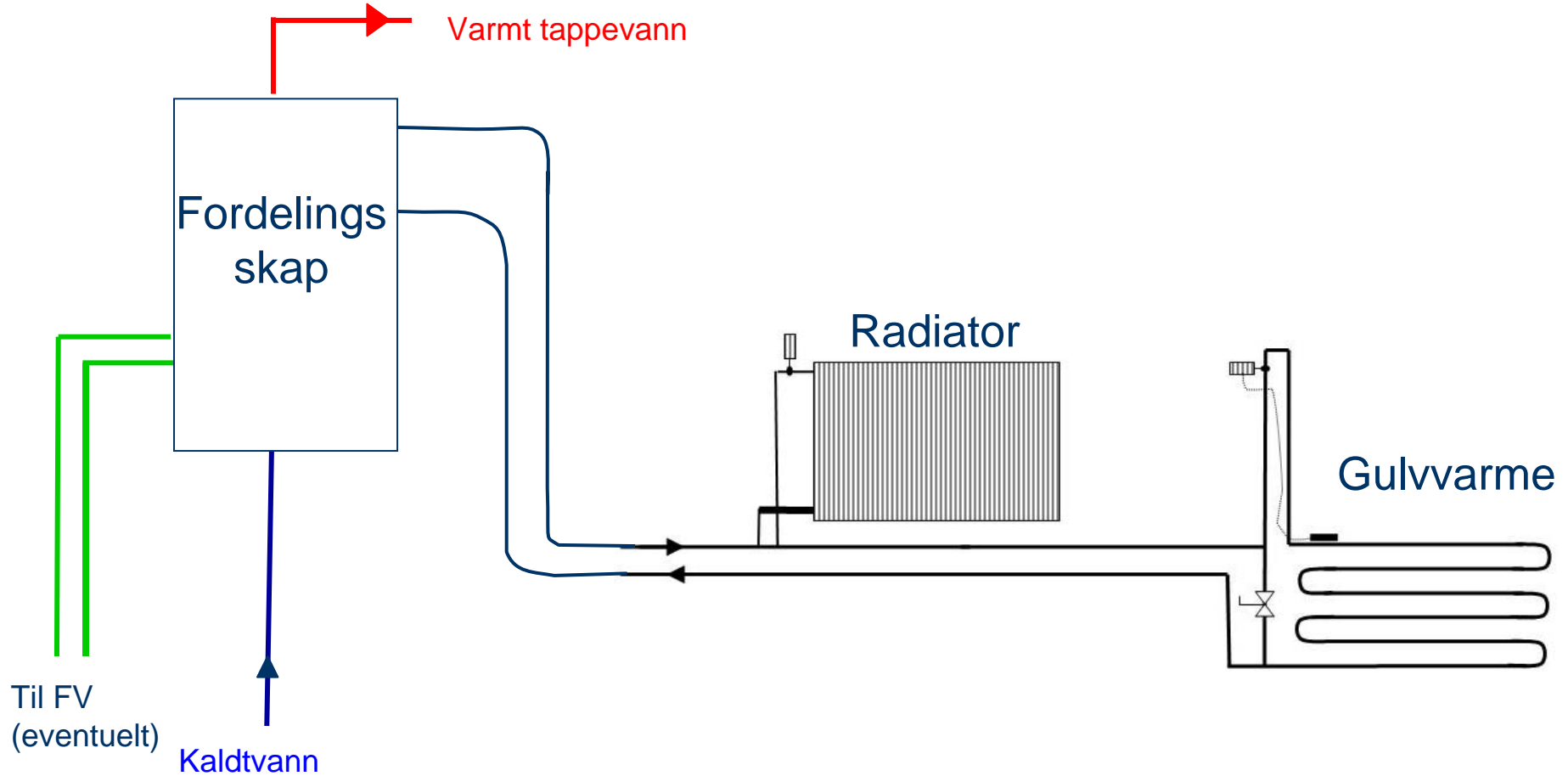
Forenklet varmesystem

Passivhus

Varmeelement plasseres nær gulvvarmen

Forenklet varmesystem (m/VVX i fordelingsskap)

Forenklet varmesystem (Fordelingsskap)

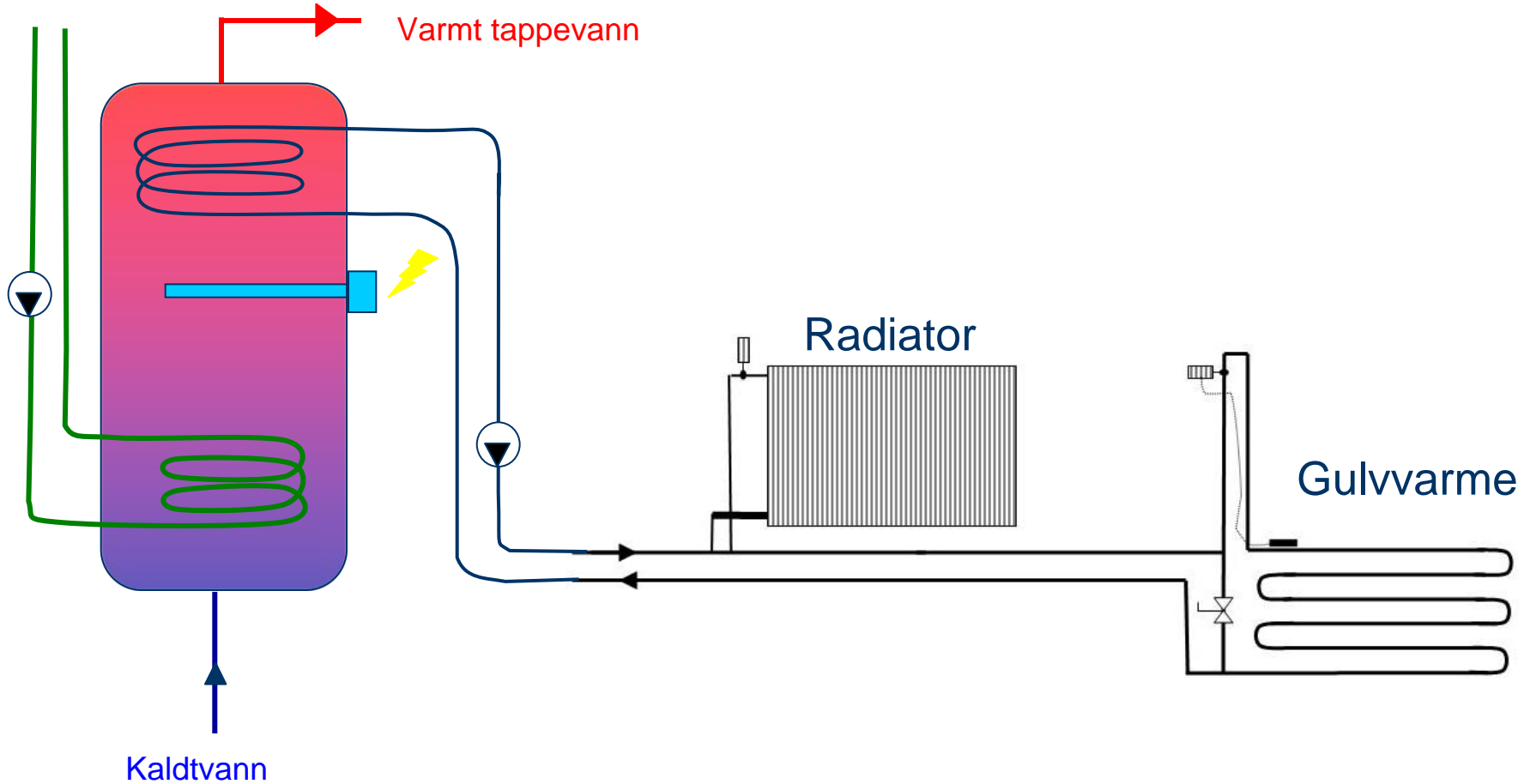
Fordelingsskapet inkl. de fleste komponenter finnes allerede som sanitærinstallasjon.

Skapet kompletteres med varmetekniske komponenter

...men må det installeres på badet?

Forenklet varmesystem (med VVB)

Til solfanger
(eventuelt)

Konklusjon

- Prefabrikasjon og standardisering
- Samme temperaturnivå ut på vannkrets til radiator og (eventuelt) gulvvarme
- Reduser omfang/fjern alle "unødvendige" deler/komponenter
- Utnytt termisk egenskaper (effektbehov/treghet) i passivhuskonseptet
- Laboratorietest er delvis gjennomført og under planlegging
- Prosjekteringsanvisning fra SINTEF Byggforsk er på vei